MALTA

QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMĦALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tat-23 ta' April, 2004

Ċitazzjoni Numru. 1765/2000/2

GasanMamo Insurance Agency Limited **u din għan-nom u in rappreżentanza tas-soċjetà estera** ***CGU Insurance p.l.c.*** **kif surrogata fid-drittijiet ta' l-assikurat tagħha sija bil-polza u sija bil-liġi; u l-istess Joseph Caruana; u b'nota tat-13 ta' Mejju 2003 is-soċjetà** ***GasanMamo Insurance Limited*** **assumiet l-atti kollha tal-kawża bħala attur minflok** ***GasanMamo Insurance Agency Limited*** **u din għan-nom u in rappreżentanza tas-soċjetà assikuratriċi estera** ***CGU Insurance p.l.c.***

Versus

George u Rita konjuġi Camilleri f'isimhom proprju u l-istess George Camilleri u Rita Camilleri bħala leġittimi rappreżentanti ta' binhom minuri Michael Camilleri

Din il-kawża hija dwar jekk ġenituri jweġbux għall-ħsara li jagħmel binhom meta dan ikun taħt l-età.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi fit-22 ta' Frar 2000, waqt illi l-konvenut Michael Camilleri kien qiegħed isuq il-vettura numru BAP 643 fi Triq il-Vitorja, Ħal Qormi, huwa ħabat mal-vettura EAA 758, li kienet parkeġġjata; din l-aħħar vettura hija ta' l-attur Joseph Caruana u kienet assikurata taħt polza *comprehensive* mas-soċjetà assikuratriċi attriċi.
Il-ħabta seħħet għal kollox bi ħtija tal-konvenut Michael Camilleri, li dak iż-żmien kellu sittax-il sena u kien qiegħed isuq mingħajr liċenza tas-sewqan. Il-vettura li kien qiegħed isuq hija proprjetà tal-konvenut l-ieħor George Camilleri, li huwa missieru. George Camilleri wkoll għandu jwieġeb għall-għemil ta' ibnu, għax ħalla lil ibnu jsuq mingħajr liċenza.
Is-soċjetà assikuratriċi attriċi għamlet tajjeb taħt il-polza għad-danni li kienu ta' tlitt elef u tlieta u disgħin lira (Lm3,093), magħduda wkoll ħamsa u għoxrin lira (Lm25) *excess* imħallsa mill-assikurat, l-attur Caruana.
Billi għalxejn sejħu lill-konvenuti b'ittra uffiċjali tat-13 t'April 2000 biex iħallsu, l-atturi fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-qorti:
1. tgħid illi l-konvenuti jaħtu, jew tgħid min mill-konvenuti jaħti, għall-inċident u għall-ħsara;
2. tillikwida d-danni fis-somma ta' tlitt elef u tlieta u disgħin lira (Lm3,093), jew somma oħra aktar preċiża; u
3. tikkundanna lill-konvenuti jħallsu d-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħax u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' l-ittra uffiċjali tat-13 t'April 2000 u għaxar liri u ħamsin ċenteżmu (Lm10.50) tal-konsult.
Il-konvenuti George u Rita Camilleri *proprio* ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:
1. huma ma ippermettewx lil binhom Michael Camilleri jsuq il-vettura BAP 643, u ma naqsux "li jeżerċitaw il-grad ta' kawtela kontemplat fl-artikolu 1034 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta"; u
2. ma jaqblux mal-ħsarat reklamati mill-atturi għax igħidu illi l-ammont huwa eċċessiv.
Ma tressqux eċċezzjonijiet f'isem Michael Camilleri.
Il-fatti li wasslu għal din il-kawża ġraw hekk:
Il-konvenut Michael Camilleri kellu sittax-il sena u ma kellux liċenza tas-sewqan. Madankollu, f'żewġ okkażjonijiet oħra qabel dik li wasslet għall-kawża tallum, kien inqabad isuq, u f'waħda minn dawk l-okkażjonijiet

kien ukoll għamel ħsara lil terzi li kellu jagħmel tajjeb għaliha missieru, il-konvenut George Camilleri.

Michael Camilleri kien ukoll b'xi mod kiseb kopja taċ-ċavetta tal-vettura ta' missieru. Mix-xhieda ħareġ illi ċ-ċwievet kienu jinżammu jew f'kexxun jew fil-but ta' George Camilleri, li ġieli kien iħallihom fil-but wara li jkun biddel ħwejġu.

Fit-22 ta' Frar 2000 Michael Camilleri fettillu jinqeda bil-kopja taċ-ċavetta biex imur dawra bil-vettura ta' missieru. Ġara, iżda, li, kif kien qiegħed isuq fi Triq il-Vitorja, Ħal Qormi, rah kuntistabbli li mar warajh, billi kien jafu u kien jaf li ma kellux liċenza tas-sewqan. Kif ra l-pulizija warajh, Michael beża', u fittex li jaħrab billi jsuq aktar bil-qawwa, iżda tilef il-kontroll tal-vettura, baqa' dieħel ġo xi vetturi parkeġġjati, fosthom dik ta' l-attur Caruana, u għamlilhom il-ħsara.

Dwar il-ħtija ta' Michael Camilleri ma hemmx, u ma setax ikun hemm, kontestazzjoni. Meta sar l-inċident kellu sittax-il (16) sena, u għalhekk iwieġeb għall-ħsara li għamel, skond l-art. 1035 tal-Kodiċi Ċivili[1].

Il-kwistjoni hija jekk iweġbux għall-ħsara wkoll il-ġenituri tiegħu. Biex tirnexxi l-azzjoni kontra l-ġenituri, l-atturi jridu juru illi dawn ma ħadux ħsieb bil-għaqal ta' *bonus paterfamilias* biex jaraw li ma jsirx il-fatt li għamel il-ħsara, kif igħid l-art. 1034 tal-Kodiċi Ċivili:

1034. Kull min jieħu ħsieb ta' wieħed minuri jew ta' miġnun, hu obbligat għall-ħsara li jagħmel il-minuri jew il-miġnun meta huwa ma jkunx ħa l-ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja biex il-fatt ma jiġrix.

Għalkemm George Camilleri fittex li jaħrab il-mistoqsijiet li sarulu billi jagħti tweġibiet li fihom ma jgħidx kollox, eventwalment, mix-xhieda wkoll ta' Michael, ħareġ illi din ma kinitx l-ewwel darba li Michael saq bla liċenza; rajna li dan ġara għall-inqas darbtejn oħra qabel. Il-ġenituri tiegħu dan kienu jafuh.

Dan juri illi Michael kien jeħtieġ dixxiplina aktar severa u ma kellux jingħata l-libertà li l-ġenituri, milli jidher, kienu

---

[1] **1035.** L-im[ienen, it-tfal ta' ta]t l-età ta' disa' snin, u, meta ma ji[ix ippruvat li mxew bil-]a\en, it-tfal ukoll li ma jkunux g]alqu l-età ta' erbatax-il sena, mhumiex obbligati g]all-]las tal-]sarat mag]mulin minnhom; i\da jibqa' s]i] il-jedd ta' min ikun bata l-]sara g]all-azzjoni, meta hemm lok g]aliha, kontra dawk li huma obbligati g]al dawk il-]sarat, skond l-a]]ar artikolu qabel dan.

jippermettulu. Juri wkoll illi kien hemm ħtieġa li ċ-ċwievet tal-vettura jinżammu fejn Michael ma jkunx jista' jsibhom, u mhux jitħallew fi kxaxen jew fi bwiet ta' qliezet li ma jkunux milbusa. Ladarba kienu jafu bil-vizzju li kellu binhom, li ma għarfux jiddixxiplinawh severament kemm kien meħtieġ biex ineħħuhulu, il-ġenituri kien imisshom iżommu ċ-ċwievet f'kull waqt fuqhom jew taħt għajnejhom.

Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi l-konvenuti miżżewġin Camilleri naqsu milli jieħdu l-ħsieb ta' missier tajjeb ta' familja biex binhom ma jagħmilx ħsara lil ħaddieħor. Għalhekk għandhom iwieġbu huma wkoll għall-ħsara.

Għall-għanijiet ta' likwidazzjoni tad-danni, inġiebet prova illi l-vettura assikurata saritilha ħsara li ma tissewwiex. Qabel l-inċident kienet tiswa tlitt elef u ħames mitt lira (Lm3,500), u kien hemm spejjeż ta' tmintax-il lira (Lm18) għall-irmonk. Ir-*wreck* kienet tiswa erba' mija u ħamsin lira (Lm450), u għalhekk il-ħsara kienet ta' tlitt elef u tmienja u sittin lira (Lm3,068). L-ewwel ħamsa u għoxrin lira (Lm25) batihom l-attur Caruana, u l-bqija — tlitt elef u tlieta u erbgħin lira (Lm3,043) — għamlet tajjeb għaliha l-assikuratriċi.

Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża billi tikkundanna lill-konvenuti flimkien iħallsu ħamsa u għoxrin lira (Lm25) lill-attur Joseph Caruana u tlitt elef u tlieta u erbgħin lira (Lm3,043) lis-soċjetà assikuratriċi attriċi. Tikkundanna lill-konvenuti jħallsu wkoll l-imgħaxijiet relativi u l-ispejjeż kollha mitluba fiċ-ċitazzjoni.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------